

(3)

עיינתי בחבורו הנקרא "תקון עירובין" כפי מסת הסנאי, ושמחתי לראות כי לא אלמן ישראל, שאף בדור זה שאף הת"ה ורבנים רבים מהם נתרחקו מלמוד ועיון מספיק בהלכה זו, נמצאים שרידים שכל מעיינם בזה, וראיתי שכת"ר העמיק והרחיב בפרטי שאלות הזמן והמקום שנוגעים לעירובין ביחוד בנוגע למאנהעסען, והרבה יגע להתחקות על כל הגדרים והפרצות, ובגופו

לד

כתבי הגרי"א הענקין

ובמאורו טרח לסבוב את כל האי מאנהעטען. וללמוד המחיצות בכדי לדון עליהן. יאשר כחו וחילו לאורייתא. ובודאי אוהבי תורה יעזרהו בהרפסת חבורה. אפילו מי שאינם מסכימים לדעתו בתקון העיר, כי מני ומנייהו יתקלס עילאה.

בנוגע למעשה כבר גליתי דעתי העניי, שבאם מאנהעטען כמו שהיא יש לה מחיצות מספיקות להיתר ע"פ דין, איני רואה שיש לנו כח למחות במקילין משום גזירה. כי קשה לעמוד על הדבר אם הקלקול שיכול לגרום ח"ו במקומות אחרים הוא מכריע את התקון שבפנה גופה, ואמנם אם דרוש עוד לתקן את המחיצות בצוה"פ או בדלתות נקפלות כמו שעשו באיראפא, טובר אני שתקון זה פה אינו בר קיימא ולא כל המקומות שוים.

כשאני לעצמי לא בריא לי דין הגשרים אם מבטלים המחיצות של מטה. מכיון שהגשרים פרוצים מצד השני למקום האסור, ומצד שכלפי מאנהעטען פתוח להגשר, אמנם המחבר כותב שיש כאן צוה"פ אבל לא בריא לי.

וכן מסופקני בהפרצה של המנהרות (סונעלען) שלדעת המחבר יש שם צוה"פ ופי תקרה, אבל כבר אמרתי שמגמי עירובין (י"א) משמע שיפנה יש לה דין צוה"פ, רק משום שלמעלה שוה וא"צ ליגע, משמע שלולא זה אין להעגיל דין צוה"פ * גם לא דין פ"ה, כי ידוע שפ"ה משופע כאורזילא אין לו דין פ"ה לרש"י ושא"פ, וכשאני לעצמי מסופקני שמא דין פ"ה שייך רק כשרואין קורה יחידית שיש לה חדר ופה ולא גג שלם יותר מד"א, וכן בלחי, שהכותל הרי אינו נחשב לקנה בצוה"פ, ואף שהמחבר כבר דן בשתי אלה, אין ראיותיו מכריעות לענ"ד, ומי שכחו יפה יכריע בדבר, גם מכיון שפ"ה מועיל רק מצד אחד, ומצא שהמנהרה בעצמה אין פ"ה מועיל לה, וממילא יש ספק אם מועיל לפנימה לה.

בנוגע להגשרים המתגבהים אם דינם כמחיצות, כדין דלתות נכפלות ונגללות. לענ"ד דין זה הוא רק בנעלות או ראיות לנעול ע"י אדם, ולא בכח עלעקטרי או אטאם, שאין זה טבעי ולא דינין בזה כנעלות.

בנוגע לדין זרעים אי מבטלי מחיצות, וכן בדין אם חיישינן שמא יעלה הנהר שרטון, פשוט לענ"ד שבמחיצות הבנויות לא חיישינן לשרטון, ובגידודי הנהר הטבעיים אולי חיישינן שיתמעטו כי כן דרכם, ואין אצלנו משגיחים שיכדקו בכל עש"ק אם קיימו המחיצות, והנהר והים עצמו אפשר שאינם חשובים למחיצה, ואף שיש דיעות בראשונים בזה.

כן לענין היקף לדירה ושכירות מקום מא"י וממחללים, נראה דיש מקום

גם צוה"פ הוא דוקא קנה חוץ מן הכותל, אבל הכותל עצמו אין לו דין קנה דאם הכותל יש לו דין קנה הרי כל תקן דקורה הוא צוה"פ, וסתם קורה מונחת על גבי הכותל, ורק לעצמים היא מן הצד או ע"ג יחידות, והכתלים נקראים מעידי הקורה ולא קנים, ובמנהרות הנג הוא על הכתלים, ואין נראה לא קנה שעל גביהם ולא קנים מן הצד.

תשובות איברא

לה

להקל אם המחיצות הן כדין, וה' יעזור לכל היגעים בתוה"ק שלא יארע תקלה ע"י ויעמידם על האמת. (תשי"ט)

(4)*

(על מש"כ גם לא אמרו פי קורה אלא פי תקרה, וקורה הוא מטעם פ"ה ולא פ"ה הוא מטעם קורה.)

ג.ב. פי תקרה משמע שיש לה חדר ופה.

(על מש"כ, וחט"ז סי' שסה ס"ו בשם הרשב"א כתב, דאם הקורה רחבה ד' טפחים מותר לסלטל תחתיה דאמרינן פ"ה, ולא כתב ד' טפחים ולא יותר וכד'). ג.ב. עד ד"א דינו כקורה עיין עירובין ה'.

(על מש"כ, ושם (ג.ב.) אמרינן ולא מצינו מחיצות לאיסור, והתניא בית שחציו מקורה וכד').

ג.ב. והאי גג המחובר מן הרבה קורות שכ"א נראית לעצמו שייך בו פ"ה, אבל כשנראין כולם כדבר אחד זהו כעין השוה את קיריו.

(על מש"כ, אבל הא דאנו מתירין המעברות (סונעלס) בפי תקרה יורד וסותם, הוא דאנו חושבין צד החיצון של המעברות לפי תקרה וכד').

ג.ב. אם תקרה יותר מד"א אין בה דין פ"ה, או כשאין לה חדר, אין צד החיצון נדון כפי תקרה לפנימה לו וצד הפנימי אינו עשוי לתקון העיר.

(על מש"כ שגשר השמלי נעשה ע"י אדם מיקרי, שצריך להמשיך כח החשמלי להמכונה שסובבת או שמגבהת הגשר וכד').

ג.ב. אין זה מועיל למה שאינו בכח טבע. (תשי"ט)

סימן כו

כללי קביעות החגים

ע"ד כללי הקביעות לצערי נשמט זה מלח היובל. הסימן הוא א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"צ ו"פ, היינו חבור אות הראשון עם האחרון ואח"כ כסדר. וסימן זה הוא על ימי הפסח, א' של פסח, חל בו ת' היינו השעה באב, ב' של פסח, חל בו ש' הוא שבועות, ג' דפסח, ראש השנה, ד' דפסח, ק' הוא קריאת התורה בתחלתה ובסופה, היינו שמחת תורה, ה' דפסח, צ' הוא צום כיפור, ו' דפסח הוא פורים הקודם.

• (ההערות שתחילות ב.ב. הן מה שרשם רבנו בצדו של מה שהעיר רב אהרן (רשום בסוגריים) על מספר שלש לעיל).